

więzi społecznej, wzmocnienie poczucia własnej wartości, świadomości mocnych stron oraz walorów własnego środowiska. Bardzo ważnym elementem powyższych działań jest intensywna współpraca z instytucjami lokalnymi: Urzędem Gminy, Muzeum Historycznym w Przasnyszu, Gminnym Centrum Informacji, Stowarzyszeniem Rozwoju Ziemi Czernickiej, Ośrodkiem Zdrowia, OSP w Czernicach Borowych, jak też współpraca ze szkołami podstawowymi naszej gminy, których uczniowie zostali włączeni do realizacji projektu.

WARTO BYŁO...

Udział w programie *Szkoła Marzeń* przyczynił się do współpracy z instytucjami, lokalnym środowiskiem, z kombatanami, którzy walczyli na naszym terenie. Zacieśniła się współpraca z rodzicami, którzy aktywnie uczestniczą w życiu szkoły. Wszystko to jest jedną z mocnych stron naszych działań, podobnie jak rozwijanie świadomości patriotycznej i obywatelskiej. Z sukcesem również realizujemy program wyrównywania i zwiększania szans edukacyjnych dzieci o specjalnych potrzebach. Zwiększyła się liczba zajęć pozalekcyjnych, a co za tym idzie efekty kształcenia, również dzięki pracy z uczniem zdolnym. Uczniowie rozwijają swoje zainteresowania, zdobywają nowe umiejętności, uczą się tolerancji. Poza tym zacieśniła się współpraca nauczycieli z uczniami, szkoły z rodzicami, instytucjami, środowiskiem lokalnym. Realizacja programu zaowocowała uczestnictwem w życiu kulturalnym, doskonaleniem umiejętności korzystania z technologii informacyjnych i komunikacyjnych, rozwinięła też świadomość edukacyjno-zawodową uczniów.

Szkoła, dzięki podjętym działaniom, stała się też aktywnym uczestnikiem życia lokalnego. ■

Autorki są nauczycielkami w Publicznym Gimnazjum w Czernicach Borowych.

Czy mierzenie jakości pozwala szkołom zapewnić jakość

– z doświadczeń dyrektora szkoły

Cezary Ziembicki

Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Iłży to szkoła z prawie 70-letnią tradycją. W swojej wizji i misji edukacyjnej za priorytet uznaje wszechstronny rozwój ucznia w duchu uniwersalnych wartości, poszanowaniu praw człowieka i tolerancji. Program rozwoju szkoły ukierunkowany jest na podnoszenie jakości kształcenia, opieki i wychowania – tak, by absolwent opuszczający nasze mury mógł sobie poradzić na dalszych etapach kształcenia oraz umiał się odnaleźć we współczesnej rzeczywistości.

Początek mojej pracy w liceum i objęcie, w 1998 roku, funkcji jego dyrektora zbiegły się z pracami nad reformą oświaty, a następnie jej wdrażaniem. Wprowadzone zmiany związane z ocenianiem, system egzaminów zewnętrznych, wreszcie, nałożenie na szkoły obowiązku mierzenia jakości pracy wprowadziły do szkół nową jakość. Jakość, którą można mierzyć i porównywać. Jakość, którą trzeba budować, by osiągnąć sukces na rynku edukacyjnym oraz w środowisku.

Budowanie jakości i jej mierzenie to zaplanowany proces, obejmujący ciąg

działań i zastosowanych procedur, począwszy od diagnozy i planowania, poprzez realizację, aż do ewaluacji.

W prezentowanym materiale przedstawie dwa przykłady, które, traktowane systemowo, przyczyniły się do podniesienia jakości pracy kierowanej przeze mnie szkoły. Pierwszy z nich dotyczy poprawy frekwencji, drugi zaś doskonalenia efektów kształcenia.

Poprawa frekwencji uczniów

Podczas procesu mierzenia jakości i diagnozowania obszaru Opieka i Wychowanie okazało się, że słabą stroną pracy szkoły jest frekwencja uczniów. Aby ją poprawić i zmniejszyć liczbę nieobecności, został wyłoniony zespół nauczycielski do opracowania programu, którego wdrożenie skutecznie miało wyeliminować zaistniały problem.

Cele, które określił program, były następujące:

- cel główny: podniesienie jakości pracy opiekuńczo-wychowawczej szkoły,
- cele szczegółowe:

- poprawa frekwencji na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- uświadomienie uczniom i rodzicom konsekwencji nieobecności w szkole,
- poprawa ocen z zachowania.

Zadania i formy ich realizacji, jakie zaplanowano w programie, to m.in.:

- konsekwentne i systematyczne sprawdzanie obecności na każdej lekcji oraz egzekwowanie punktualności uczniów w przychodzeniu do szkoły – zadanie realizowane przez wszystkich nauczycieli,
- uświadomienie uczniom negatywnych konsekwencji absencji szkolnej oraz pozytywnych stron uczęszczania do szkoły – zadanie realizowane przez wychowawców podczas godzin do dyspozycji wychowawcy; uświadamianie uczniów odbywało się poprzez pryzmat wpływu nieobecności na wyniki w nauce,
- ścisła współpraca wychowawców z rodzicami – systematyczne powiadamianie ich o nieobecnościach dzieci oraz wprowadzenie wymogu osobistego i terminowego (w ciągu 2 tygodni) usprawiedliwiania przez rodziców godzin opuszczonych przez uczniów,
- wprowadzenie zasady odebrania przywileju wyjazdu na wycieczki szkolne klasom wagarującym oraz nagradzaniu na zakończenie roku szkolnego tych, którzy osiągają 100% frekwencję,
- wprowadzenie, wśród kryteriów ocen z zachowania, zależności wartości oceny od liczby godzin nieusprawiedliwionych; uczeń choćby z jedną godziną nieusprawiedliwioną nie mógł otrzymać oceny wzorowej,
- wprowadzenie działań profilaktycznych prowadzonych przez pedagoga szkolnego, w stosunku do osób często opuszczających zajęcia szkolne; np. wizyta w domu rodzinnym, uświadomienie konieczności realizacji obowiązku szkolnego, badanie przyczyn częstych wagarów,
- zachęcanie nauczycieli, przez dyrektora szkoły, do wprowadzania ciekaw-

szych i aktywnych metod prowadzenie lekcji – interesująca lekcja jest bowiem jak ciekawy seans kinowy, którego nie warto opuszczać,

- wymaganie dyscypliny pracy i zasad punktualności od zespołu nauczycielskiego – nic tak bowiem nie wychowuje, jak przykład osobisty.

Efekty, jakie autorzy programu założyli, to:

- zmniejszenie liczby godzin opuszczonych, a tym samym podniesienie frekwencji szkolnej,
- zwiększenie liczby uczniów z bardzo dobrymi ocenami z zachowania,
- efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na prowadzenie lekcji,
- zaangażowanie rodziców do współpracy ze szkołą w obszarze opieki i wychowania,
- podniesienie atrakcyjności prowadzonych zajęć szkolnych.

Monitorowanie wdrożenia programu zaplanowano jako:

- systematyczne i dokładne prowadzenie dokumentacji szkolnej,
- przeprowadzana, raz w miesiącu, przez dyrektora szkoły, kontrola dokumentacji szkolnej dotycząca frekwencji,
- wnikliwa analiza oraz przedstawianie dwa razy w semestrze wniosków, przez wyłoniony dwuosobowy zespół monitorujący, z aktualnej frekwencji szkolnej.

Ewaluację programu zaplanowano w postaci ankiety ewaluacyjnej wypełnianej przez każdego wychowawcę, w której, oprócz danych liczbowych dotyczących frekwencji, znalazły się również pytania o zaangażowanie wszystkich nauczycieli w realizację programu.

Wnioski ze zrealizowanego programu:

- frekwencja szkolna poprawiła się; okazało się bowiem, że jasne reguły i ich przestrzeganie to klucz do sukcesu,
- poszerzono kontakty z rodzicami; przy okazji frekwencji można było np. poznać bieżące osiągnięcia dziecka lub poznać plany

nauczycieli dotyczące terminów sprawdzianów,

- na koniec roku szkolnego wręczono nagrody za 100% frekwencję,
- efektywnie wykorzystano czas na prowadzone zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne oraz podniesiono ich atrakcyjność,
- program zaangażował do działania całe grono pedagogiczne, skupiając je wokół wspólnego celu.
- Wniosek końcowy – realizujący przyjęty program, szkoła podniosła jakość swojej pracy.

Poprawa efektów kształcenia

Wyniki, jakie osiąga szkoła w tym obszarze pracy, są bardzo istotne, ponieważ, w przeważającej mierze, decydują o jakości usługi edukacyjnej, świadczonej przez szkołę. Wyniki, głównie egzaminów zewnętrznych, mają, ponadto, bardzo duży wydźwięk medialny. Przez porównanie wyników wewnątrzszkolnych z wynikami osiąganymi podczas egzaminów zewnętrznych – a takim jest obecna matura – ustalany jest poziom edukacyjny szkoły, a także jej wizerunek i ranking w środowisku. Każdej szkole zależy na tym by jej wyniki wewnętrzne były porównywalne z pomiarem zewnętrznym, a jednocześnie były jak najlepsze.

Zdając sobie sprawę z rangi powyższego problemu oraz analizując wcześniejsze wyniki z mierzenia podejmowanego w tym obszarze, które wykazały pojawiające się rozbieżności w ocenianiu, postanowiliśmy wprowadzić działania zmierzające do osiągnięcia sukcesu podczas pierwszego egzaminu maturalnego.

Za najważniejsze zadanie uznaliśmy ujednolicenie wewnątrzszkolnego systemu oceniania. Drugim było dostosowanie treści przedmiotowych i wymagań wewnątrzszkolnych do standardów zewnętrznych ustalonych w postaci tzw. pakietów edukacyjnych.

Celem nadrzędnym obu zadań było osiągnięcie jak najwyższej jakości kształcenia.

Celami szczegółowymi natomiast:

- ujednoczenie oceniania osiągnięć szkolnych,
- dostosowanie oceniania wewnątrzszkolnego do wymagań zewnętrznych,
- możliwość porównania wyników wewnątrzszkolnych z zewnętrznymi,
- osiągnięcie dobrych wyników na maturze.

Przyjęty, uchwalony i wdrożony przez radę pedagogiczną wewnątrzszkolny system oceniania oraz skorelowane z nim przedmiotowe systemy oceniania, a także sporządzone przez każdego nauczyciela pakiety edukacyjne pozwoliły m.in. na:

- określenie zamierzonych osiągnięć i kompetencji uczniów naszej szkoły na poszczególnych etapach kształcenia w zakresie wiadomości, umiejętności i postaw,
- ustalenie kryteriów wymagań edukacyjnych na poszczególne stopnie oceny szkolnej i powiązanie ich z wymaganiami zewnętrznymi,
- określenie sposobów, form i częstotliwości sprawdzania dydaktycznych osiągnięć uczniów,
- dostosowanie metod i form nauczania do treści z poszczególnych przedmiotów i ukierunkowania ich na osiągnięcie sukcesu w zbliżającym się egzaminie maturalnym.

Zaplanowanie powyższych działań i konsekwentna ich realizacja przez nauczycieli spowodowały, że wyniki na świadectwach maturalnych naszych uczniów niewiele odbiegały od ocen końcoworocznych i, poza nielicznymi wyjątkami, osiągnęły stanin wyżej średni i wysoki.

Podsumowując, jeśli miałbym, opierając się na doświadczeniach kierowanej przeze mnie szkoły, odpowiedzieć na pytanie, czy mierzenie jakości pozwala szkołom zapewnić jakość, odpowiedziałbym „tak”, przytaczając następujące argumenty:

- przeprowadzona w trakcie procesu mierzenia jakości diagnoza zawsze dostarczy informacji o mocnych i słabych stronach pracy szkoły, pozwalając eliminować te drugie,
- uruchomiony proces mierzenia jakości angażuje wszystkich pracowników szkoły i skupia ich wokół wspólnego celu; realizując wspólnie ustalone, konkretne zadania, nastawieni jesteśmy na jak najlepszą ich realizację – osiągnięcie wyznaczonego celu jest więc osiągnięciem wyznaczonego progu jakości,
- podczas mierzenia jakości staramy się osiągnąć standardy wyznaczone przepisami prawa oświatowego; dążenie do osiągnięcia wyznaczonych standardów to nic innego

jak identyfikowanie się z pewnym, ustalonym zewnętrznie, poziomem jakości,

- mierzenie jakości zmusza do szerszej współpracy i wyjścia poza lokalne środowisko; czerpanie z doświadczeń innych to powielanie dobrych i sprawdzonych rozwiązań, a więc podnoszenie jakości pracy.

Mam świadomość, że mierzenie jakości ma swoich przeciwników. Istnieje niechęć zespołów nauczycielskich do „biurokratyzacji” szkoły, rozumianej jako tworzenie stosów nikomu niepotrzebnych papierów, analiz, porównań; ale tak dzieje się wtedy, kiedy proces mierzenia jest nieprzemysłany i źle zaplanowany. Źródło dyskomfortu stanowi też brak wystandaryzowanych narzędzi do pomiaru jakości; ale można stworzyć własne, we współpracy z innymi szkołami, ośrodkami doskonalenia nauczycieli oraz instytucjami pracującymi na rzecz oświaty.

Zatem, doskonalmy jakość pracy szkoły poprzez, między innymi, jej mierzenie. ■

**Autor jest dyrektorem
Liceum Ogólnokształcącego
w Iłży, nauczycielem
konsultantem w MSCDN
Wydział w Radomiu.**

Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących wyroby

Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących wyroby, które nie mogą być nabywane przez szkoły i placówki, jeżeli dostawca nie przedstawi odpowiedniego certyfikatu - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2002 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 657), opracowany na podstawie pisma Polskiego Centrum Akredytacji (AC-3491/SS/02).

Dotyczy załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia – certyfikacja na znak bezpieczeństwa

PKWiU 36.40.13-00.3 Sprzęt kulturystyczny w tym:

36.40.13-00.32 Siłownie

SWW 0675-42, Siłownie

1. **INSTYTUT SPORTU**, Zespół Certyfikacji,
certyfikat akredytacji nr **AC 074**, tel.:(22) 834-10-01
ul. Trylogii 2/16, 01-982 Warszawa